

Maaseutu naisyrittäjän toimintaympäristönä – onko sijainnilla väliä?

19.12.2023

Vuoden 2023 kuluessa toteutetussa kasvuhakuisia naisyrittäjiä tarkastelevassa SeAMKin tutkimuksessa tarkasteltiin yhtenä teemana maaseudulla yrittämistä ja innovointia. Naisyrittäjien haastatteluissa maaseutu näkyi voittopuolisesti positiivisena ympäristötekijänä, mutta myös heikkouksia tunnistettiin. Näkemyksiin vaikuttaa paljon liiketoiminnan luonne.

Monipaikkaisuus mahdollistaa maaseutusijainnin

Alle puolella haastatelluista naisyrittäjistä liiketoiminta oli puhtaasti paikallista. Toiminta sijoittui useammalle paikkakunnalle, asiakkaat olivat kauempana tai liiketoiminta saattoi painottua verkkoon. Yhdessä tapauksessa maaseutusijainti oli erikoistuneelle palvelulle logistisesti edullinen saavutettavuuden kannalta. Maaseutuyrittäjyyttä pohdittaessa tilanne on 2020-luvulla olennaisesti erilainen kuin ennen digitalisaation valtavirtaistumista: verkkokaupalle sijainnilla ei juuri ole merkitystä.

” … se paikkariippumattomuus se on mahdollistanut myös sen, että myös tuolta pystyy sitten ponnistaa tälläsiä erityyppisiä yritysideoita, että sen ei tarvii liittyä välttämättä siihen just siihen maatalouteen ja siihen, mitä siellä perinteisesti on paljo ollu ja tehty.”

Joillain yrityksillä potentiaalisen asiakaskunnan pienuus maaseudulla oli kuitenkin haaste – toisaalta

kilpailuakin oli vähemmän kuin tiheästi asutuilla alueilla. Osa yrittäjistä myös huomautti, että asiakkaita voi tulla kauempaakin, jos tarjonta on jollain tavalla erityistä.

Kolmannes haastatelluista nosti esiin maaseudun hyvänä puolena konkreettisen toimintavapauden. Suuret tilat olivat mahdollisia ja niitä pystyi todennäköisemmin muokkaamaan.

”…vapautta on niin paljon enemmän kun kaupunkiympäristös. Tietysti kun toimitaan omalla tontilla niin voidaan tehdä aikalailla mitä tahansa.”

Innovoinnin ympäristö

Kun maaseutua tarkastellaan liiketoiminnan ympäristönä, vaikutukset vaihtelevat huomattavasti liiketoiminnan luonteesta riippuen. Maaseutusijainti saattoi myös vaikuttaa itse liiketoiminnan perusideaan asettamiensa reunaehtojen kautta: yhdellä haastatelluista yrittäjistä liikeidea muovautui alan normeista poikkeavaksi juuri sijainnin vuoksi. Tällöin maaseutusijainti vaikutti suoraan innovointiin liiketoiminnassa. Henkilöstön ja etenkin erityisen osaamisen saatavuus etenkin huolestutti joitain yrittäjiä, ja saattoi myös rajata uusien ideoiden kehittelyä eteenpäin.

Toisaalta osa yrittäjistä arvioi, että innovaatioihin on vaikeampi löytää asiantuntevaa tukea harvaan asutulla alueella, ja että esimerkiksi tuotekehitystyö saattaisi olla toisenlaisessa ympäristössä helpompaa. Silloin kun fyysinen tapaaminen on tarpeen, etäisyys voi tuntua raskaalta.

”…mikä tässäkin just meillekin kun on näitä uusia matskuja ja muita, niin ne valmistajat ja kehittäjät, kun ne on siellä pääkaupunkiseudulla. Niin se ois ehkä semmosta jouhevampaa se eteneminen ja niinku yhteistyö… jos oltas siellä lähempänä.””Mut ehkä sitte kuitenki, onhan meillä alueellisesti vähemmän vaikka just TKI-toimintaa tai tämän tyyppistä, missä jos on sen tyyppistä tekemistä, että tarvitaan sitä enemmän siihen uuden innovointiin tai luovuuteen, ni ei välttämättä oo alueelta saatavana. Ei oo semmosia foorumeja tai semmosia henkilöitä tai sitten ei tiedä, että no ketä ne henkilöt olis tai mistä mä voisin saada semmosta sparrausapua. Et se ehkä jää enemmän yleistasoiseksi, et sitten spesifit palvelut, en mä tiedä, onko sen paremmin missään Etelä-Suomessakaan, mutta populaatiota on enemmän, niin ehkä voi ollakin.”

Huomionarvoista on, että moni haastatelluista nosti esiin elämään yleensä liittyvän helppouden ja maaseudun rauhan toimintaympäristönsä etuna. Vaikka matkat saattavat olla kilometreissä pidempiä kuin kaupunkiseuduilla, ajassa mitattuna arjessa selviäminen koettiin helpoksi verrattuna suuressa kaupungissa asumiseen.

”Mun mielestä se on aliarvostettua että minkälaista elämää on maalla.””Mutta et meil on hyvä fyysinen ympäristö myös semmoselle työlle. Ja kaikki on lähellä ja sinne pääsee helposti, ei tartte matkustaa, et pääsee jonneki mettään miettimään asioita. Aattelen sen positiivisena.””…tietysti sehän on mahtava ympäristönä, että kun lähdet pihalle, niin siellä näkyy peltoa silmänkantamattomiin. Että kyllä se niinku sitte on sellanen mielenrauha, mikä siellä sitte on erilainen.””Että on tilaa olla ja hengittää. Kyllä sil on arvo, todellakin on.”

Maaseudusta muodostuu merkityksiä

Juuret paikkakunnalla – perhesiteet, kotiseuturakkaus – nousivat esiin useissa haastatteluissa, mutta ei läheskään kaikilla. Yksi yrittäjistä koki, että mielenmaisema on eteläpohjalaisilla erilainen. Kasvuhakuiset yrittäjät ovat kuitenkin valmiita myös laajentamaan oman paikkakunnan ulkopuolelle.

Maaseudulla toimimiseen liittyi myös syvempiä pohjavirtoja. Osalle yrittäjistä onnistuminen syrjäisestä sijainnista huolimatta oli merkityksellistä. Koettiin erityisen tärkeäksi se, että yritys pystyi luomaan työpaikkoja paikkakunnalle.

”Että me ollaan tänne pystytty tämmöinen rakentamaan.” ” Tiedäkö, isot semmoset, sekin on vähän että vau, että tällästä, että ne meiltä, [henkilö] [paikkakunnalta] ostaa. Niin se on ollu yllätys, että semmoset isommat. Ja sitte toki tuo pk-seutu myös, kun ajattelis, että siellä olis myös tarjokkaita.””…totta kai mä haluaisin mahdollistaa sinne myös sitten lisää työpaikkoja ja sitte… se, että kyllä se Etelä-Pohjanmaa on aina Etelä-Pohjanmaa.”

Oma merkityksensä oli myös yritystoiminnan ja verkostojen kasvollisuudella. Pienellä paikkakunnalla saatettiin tunnistaa yhteisöllisyyttä paikallisten yrittäjien tai ylipäätään paikkakunnan asujaimiston kesken. Tämäkään kokemus ei ollut universaalisti positiivinen; pienet piirit ovat sekä vahvuus että heikkous. Yhteenvetona voi todeta, että maaseutu yrittäjyyden ympäristönä tarjoaa sekä mahdollisuuksia että haasteita. Useimmille haastatelluille naisyrittäjille oman jäljen jättäminen paikkakunnan elinkeinoelämään oli merkityksellistä.

*Seinäjoen ammattikorkeakoulun ”Naiset esiin ja eteenpäin: Naisyrittäjyyden kasvutekijät maaseudulla” -tutkimushankkeen yhtenä keskeisenä tavoitteena on selvittää, miten naisten innovaatiotoimintaa voidaan edistää ja tukea. Tutkimuksessa haastateltiin 12 eteläpohjalaista naisyrittäjää. Tutkimuksen rahoittaa Töysän Säästöpankkisäätiö. Tutkimusta valottavassa sarjassa on aiemmin ilmestynyt:*Löytöretkellä yrittäjyyden ytimeen | @SeAMK-verkkolehtiNaisyrittäjien innovointi vaatii tarkempaa tutkimusta | @SeAMK-verkkolehtiMitä innovointi tarkoittaa naisyrittäjille? | @SeAMK-verkkolehti”Verkostoa me tarvitaan, ihmisiä ympärillemme”AI-menetelmällä uusia näkökulmia yrittäjyyden tutkimiseen | @SeAMK-verkkolehtiMiten naisyrittäjät innovoivat? | @SeAMK-verkkolehtiMitä yritysten kasvu tarkoittaa naisyrittäjille? Tuloksia SeAMKin naisyrittäjyystutkimuksesta | @SeAMK-verkkolehti**Anmari Viljamaa**
tutkijayliopettaja
SeAMK

Emilia Kangas
yliopettaja
SeAMK

Sanna Joensuu-Salo
tutkijayliopettaja, dosentti
SeAMK